

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Схвалено Вченою радою УНУ
(протокол № 1 від 11.09.2026)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. ректора УНУ

Олена ЯРОШИНСЬКА



Введено в дію наказом ректора
від 11.09.2026 року № 01-16/203/од

**ПОЛІТИКА
РІЗНОМАНІТНОСТІ, РІВНОСТІ ТА ІНКЛЮЗІЇ (DEI)
УМАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Умань – 2026

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Політика різноманітності, рівності та інклюзії (DEI) Уманського національного університету (далі – Політика) визначає засади формування, реалізації, моніторингу та вдосконалення інституційної політики Уманського національного університету (далі – Університет) у сфері різноманітності, рівності, інклюзії, недискримінації, безбар'єрності та поваги до людської гідності.

1.2. Політика є локальним нормативним документом Університету, спрямованим на створення безпечного, відкритого, справедливого, інклюзивного, недискримінаційного та доступного освітнього, наукового, трудового, цифрового й соціального середовища.

1.3. Політика розроблена відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», «Про соціальні послуги», «Про звернення громадян», «Про захист персональних даних», інших нормативно-правових актів України, міжнародних договорів України, Статуту Університету та локальних нормативних документів Університету.

1.4. У цій Політиці означає комплексний підхід до забезпечення:

- різноманітності як визнання, поваги та врахування відмінностей між людьми;
- рівності як забезпечення рівних прав, можливостей, умов участі та доступу до ресурсів Університету;
- інклюзії як створення середовища, у якому кожна особа може брати повноцінну участь в освітньому, науковому, трудовому та громадському житті Університету;
- безбар'єрності як усунення фізичних, інформаційних, цифрових, комунікаційних, освітніх, соціальних та інших перешкод;
- недискримінації як запобігання будь-якому необґрунтованому

обмеженню прав, свобод чи можливостей особи або групи осіб.

1.5. Дія цієї Політики поширюється на здобувачів освіти, вступників, слухачів, науково-педагогічних, педагогічних, наукових працівників, адміністративний та інший персонал Університету, членів органів студентського самоврядування, відвідувачів, партнерів, представників підрядних організацій та інших осіб, які взаємодіють з Університетом або беруть участь у його освітній, науковій, виховній, організаційній чи комунікаційній діяльності.

1.6. Політика є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освіти, академічної культури, академічної доброчесності, кадрової політики, соціальної відповідальності та стратегічного розвитку Університету.

1.7. Реалізація Політики здійснюється з урахуванням принципів верховенства права, поваги до людської гідності, недискримінації, інклюзивності, академічної доброчесності, законності, прозорості, конфіденційності, неупередженості, партнерства та відповідальності.

1.8. Політика не скасовує і не замінює чинні процедури, передбачені законодавством України, Статутом Університету, Правилами внутрішнього розпорядку, колективним договором, положеннями про організацію освітнього процесу, академічну доброчесність, етичну поведінку, запобігання булінгу, мобінгу, сексуальним домаганням, насильству чи іншим порушенням прав людини.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПОЛІТИКИ

2.1. Метою Політики є формування в Університеті інституційного середовища, у якому кожна особа має рівні права, можливості та умови для навчання, праці, наукової діяльності, професійного розвитку, участі в управлінні, громадському житті та користуванні ресурсами Університету.

2.2. Основними завданнями Політики є:

– забезпечення рівного доступу до освіти, науки, праці, академічної мобільності, студентського самоврядування, органів громадського самоврядування та інших форм участі в житті Університету;

- запобігання дискримінації, булінгу, мобінгу, сексуальним домаганням, утискам, стигматизації, мові ворожнечі та іншим формам порушення гідності людини;
- формування культури поваги, гідності, взаємної підтримки, толерантності, академічної доброчесності та відповідального ставлення до різноманітності;
- створення умов для навчання та праці осіб з інвалідністю та осіб з особливими освітніми потребами;
- розвиток фізичної, цифрової, інформаційної, освітньої, комунікаційної та соціальної безбар'єрності;
- підтримка здобувачів освіти і працівників, які належать до вразливих груп або перебувають у складних життєвих обставинах;
- інтеграція принципів DEI в освітні програми, наукову, виховну, управлінську, кадрову, комунікаційну та міжнародну діяльність Університету;
- удосконалення процедур реагування на звернення щодо дискримінації, утисків, булінгу, мобінгу, сексуальних домагань та інших порушень;
- забезпечення конфіденційності, неупередженості та захисту осіб, які повідомляють про порушення;
- здійснення моніторингу стану реалізації Політики та підготовка рекомендацій щодо її вдосконалення.

3. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

3.1. Учасники освітнього процесу мають право на:

- повагу до честі, гідності, прав, свобод і законних інтересів;
- рівне ставлення незалежно від ознак, визначених законодавством України та цією Політикою;
- безпечне, інклюзивне, доступне і недискримінаційне освітнє та трудове середовище;
- рівний доступ до освітніх, наукових, інформаційних, цифрових, соціальних та інших ресурсів Університету;

- розумне пристосування відповідно до індивідуальних потреб і можливостей Університету;
- доступ до інформації у зрозумілій, доступній та недискримінаційній формі;
- участь у заходах, програмах, органах самоврядування, робочих групах та інших формах університетського життя без необґрунтованих обмежень;
- звернення щодо випадків дискримінації, утисків, булінгу, мобінгу, сексуальних домагань, мови ворожнечі чи інших порушень;
- отримання психологічної, інформаційної, організаційної, соціальної чи іншої підтримки в межах можливостей Університету;
- внесення пропозицій щодо вдосконалення Політики та практик її реалізації.

3.2. Реалізація прав, передбачених цією Політикою, не повинна порушувати права, свободи і законні інтереси інших осіб.

3.3. Учасники освітнього процесу зобов'язані:

- дотримуватися Конституції України, законів України, Статуту Університету, цієї Політики та інших локальних актів Університету;
- поважати честь, гідність, права, свободи, особисті межі та законні інтереси інших осіб;
- утримуватися від дискримінаційних дій, утисків, булінгу, мобінгу, сексуальних домагань, мови ворожнечі, приниження, стигматизації та інших форм порушення гідності людини;
- використовувати коректну, поважну, недискримінаційну та безбар'єрну комунікацію;
- сприяти створенню безпечного, інклюзивного та доброзичливого середовища;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності;
- не перешкоджати реалізації прав інших учасників освітнього процесу;
- повідомляти про випадки порушення цієї Політики у встановленому порядку, якщо такі випадки стали їм відомі;

- не чинити тиску на заявників, свідків, членів комісії, відповідальних осіб або інших учасників процедури розгляду звернень;

- брати участь у навчальних, просвітницьких і профілактичних заходах з питань DEI у випадках, передбачених внутрішніми документами Університету.

3.4. Керівники структурних підрозділів Університету зобов'язані в межах повноважень сприяти реалізації Політики, попереджати порушення, забезпечувати належне реагування на звернення та підтримувати недискримінаційне середовище у відповідних підрозділах.

4. НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ

4.1. Реалізація Політики здійснюється за такими основними напрямками:

4.1.1. Освітній процес:

- забезпечення рівного доступу до навчання;
- урахування індивідуальних освітніх потреб здобувачів вищої освіти;
- застосування розумного пристосування;
- недопущення дискримінації під час оцінювання, атестації, практичної підготовки, академічної мобільності;

- використання недискримінаційного змісту освітніх матеріалів;

- розвиток інклюзивних педагогічних підходів.

4.1.2. Наукова діяльність:

- забезпечення рівних можливостей участі в наукових заходах, конкурсах, грантах і проєктах;

- підтримка тематики прав людини, соціальної справедливості, безбар'єрності, інклюзії, гендерної рівності та недискримінації;

- дотримання етичних стандартів у дослідженнях.

4.1.3. Кадрова політика:

- забезпечення рівних можливостей під час прийняття на роботу, професійного розвитку, підвищення кваліфікації, участі в управлінні та кар'єрного просування;

- недопущення мобінгу, дискримінації, утисків і сексуальних домагань у трудовому колективі;

- підтримка балансу між професійними та сімейними обов'язками.

4.1.4. Студентське самоврядування:

- забезпечення рівного доступу здобувачів вищої освіти до участі в студентському самоврядуванні;

- урахування інтересів різних груп здобувачів вищої освіти;

- участь представників студентського самоврядування у формуванні та реалізації DEI-ініціатив.

4.1.5. Виховний процес, соціально-гуманітарна та просвітницька робота:

- проведення заходів із формування культури поваги, недискримінації, толерантності та соціальної відповідальності;

- підтримка волонтерських, культурних, спортивних та громадських ініціатив, що сприяють інклюзії;

- профілактика насильства, булінгу, мобінгу і мови ворожнечі.

4.1.6. Фізична безбар'єрність:

- поступове усунення архітектурних і просторових бар'єрів;

- урахування потреб маломобільних груп населення;

- забезпечення доступності навчальних приміщень, гуртожитків, бібліотек, адміністративних приміщень, укриттів, санітарних зон та інших об'єктів у межах можливостей Університету.

4.1.7. Цифрова та інформаційна доступність:

- забезпечення доступності офіційних сайтів, електронних ресурсів, платформ дистанційного навчання та інформаційних матеріалів;

- використання зрозумілої, коректної та недискримінаційної мови;

- розвиток альтернативних форматів подання інформації за потреби.

4.1.8. Психологічна, соціальна та організаційна підтримка:

- надання або сприяння наданню психологічної підтримки;

- підтримка осіб, які постраждали від дискримінації, булінгу, мобінгу, домагань чи інших порушень;

– координація допомоги особам, які перебувають у складних життєвих обставинах.

4.1.9. Підтримка окремих груп: здобувачів вищої освіти та працівників з інвалідністю; осіб з особливими освітніми потребами; ветеранів, військовослужбовців, членів їхніх сімей; внутрішньо переміщених осіб; осіб, які постраждали від війни; іноземних здобувачів вищої освіти; осіб, які потребують додаткової підтримки через соціальні, економічні, психологічні, сімейні, безпекові чи інші обставини.

5. ПРОФІЛАКТИКА ДИСКРИМІНАЦІЇ, БУЛІНГУ, МОБІНГУ ТА ДОМАГАНЬ

5.1. Університет здійснює профілактику дискримінації, булінгу, мобінгу, сексуальних домагань, мови ворожнечі та інших порушень шляхом:

- проведення інформаційних кампаній;
- організації тренінгів, семінарів, лекцій, круглих столів і просвітницьких заходів;
- включення питань прав людини, недискримінації, гендерної рівності, інклюзії та безбар'єрності до освітніх, виховних і наукових заходів;
- ознайомлення здобувачів освіти та працівників із цією Політикою;
- проведення адаптаційних заходів для першокурсників, нових працівників, іноземних здобувачів освіти та інших груп;
- розроблення інформаційних матеріалів щодо порядку звернення у разі порушення прав;
- популяризації безбар'єрної та недискримінаційної комунікації;
- аналізу типових ризиків і проблем в освітньому та трудовому середовищі;
- співпраці з органами студентського самоврядування, громадськими організаціями, експертами та партнерами.

5.2. Профілактичні заходи мають бути системними, регулярними, доступними та орієнтованими на реальні потреби університетської спільноти.

6. БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ ТА ДОСТУПНІСТЬ

6.1. Університет прагне до створення безбар'єрного середовища, яке забезпечує рівний доступ до освітніх, наукових, трудових, інформаційних, соціальних та інших можливостей.

6.2. Безбар'єрність в Університеті включає:

- фізичну доступність будівель, аудиторій, лабораторій, бібліотеки, гуртожитків, укріттів, санітарних приміщень та інших об'єктів;
- інформаційну доступність офіційних повідомлень, документів, оголошень, інструкцій і навчальних матеріалів;
- цифрову доступність сайтів, електронних кабінетів, платформ дистанційного навчання, електронних бібліотек і сервісів;
- комунікаційну доступність взаємодії з адміністрацією, викладачами, працівниками та здобувачами освіти;
- освітню доступність навчальних матеріалів, форм контролю, практик, консультацій і супроводу;
- соціальну доступність участі в заходах, студентському самоврядуванні, культурному, спортивному та громадському житті.

6.3. Університет у межах наявних ресурсів і законодавчих вимог забезпечує розумне пристосування для осіб з інвалідністю, осіб з особливими освітніми потребами та інших осіб, які потребують додаткової підтримки.

6.4. Університет сприяє впровадженню універсального дизайну в освітній процес, цифрові сервіси, комунікації, облаштування приміщень та організацію заходів.

7. ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ

7.1. Університет забезпечує дотримання принципу рівних прав і можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах своєї діяльності.

7.2. Університет не допускає:

- дискримінації за ознакою статі;
- гендерних стереотипів, що обмежують права чи можливості особи;

- сексуальних домагань;
- упередженого ставлення у зв'язку із сімейними обов'язками, вагітністю, материнством, батьківством або іншими сімейними обставинами;
- мови, зображень або практик, що принижують гідність жінок чи чоловіків.

7.3. Університет сприяє:

- гендерно чутливій комунікації;
- рівному доступу жінок і чоловіків до освіти, науки, праці, управління, професійного розвитку та академічної мобільності;
- представленню жінок і чоловіків у колегіальних, дорадчих, робочих та інших органах у межах законодавства і можливостей Університету;
- врахуванню гендерного компонента в освітній, науковій, виховній і комунікаційній діяльності;
- формуванню нетерпимості до сексуальних домагань і насильства за ознакою статі.

7.4. Заходи у сфері гендерної рівності здійснюються з урахуванням державної політики щодо впровадження гендерної рівності у сфері освіти.

8. ІНКЛЮЗІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

8.1. Університет забезпечує інклюзивний підхід до організації освітнього процесу з урахуванням індивідуальних потреб, можливостей і законних інтересів здобувачів вищої освіти.

8.2. Інклюзія в освітньому процесі передбачає:

- доступність освітніх програм і навчальних матеріалів;
- справедливе та неупереджене оцінювання;
- можливість використання розумного пристосування;
- повагу до різних освітніх траєкторій і життєвих обставин;
- підтримку здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами;
- недопущення стигматизації або приниження осіб, які потребують підтримки;

– співпрацю викладачів, кураторів, адміністрації, психологічної служби, студентського самоврядування та інших суб'єктів.

8.3. Науково-педагогічні, педагогічні та інші працівники Університету під час організації освітнього процесу мають дотримуватися принципів академічної доброчесності, рівності, поваги, об'єктивності та недискримінації.

8.4. Оцінювання результатів навчання має здійснюватися на основі чітких, прозорих і однакових для всіх критеріїв, з урахуванням передбачених законодавством і внутрішніми актами можливостей розумного пристосування.

8.5. Університет сприяє доступу здобувачів вищої освіти до практичної підготовки, наукової роботи, академічної мобільності, міжнародних програм, конференцій, конкурсів та інших можливостей без дискримінаційних обмежень.

9. ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ УНІВЕРСИТЕТУ ТА ЗОВНІШНІХ СУБ'ЄКТІВ

9.1. Реалізація Політики здійснюється у взаємодії адміністрації Університету, факультетів, кафедр, структурних підрозділів, органів студентського самоврядування, профспілкових організацій, психологічної служби, юридичної служби та інших суб'єктів.

9.2. Уповноважені особи, комісія та структурні підрозділи Університету взаємодіють між собою у випадках, коли повідомлення або скарга містить ознаки порушень, що належать до предмета регулювання кількох локальних нормативних актів. Передача матеріалів між відповідальними особами або Комісіями здійснюється без вимоги повторного подання скарги та з дотриманням конфіденційності, захисту персональних даних і принципу недопущення повторної травматизації.

9.3. Органи управління Університету враховують принципи DEI під час прийняття рішень, що стосуються організації освітнього процесу, кадрової політики, управління ресурсами, розвитку інфраструктури, комунікації, студентського життя та міжнародної співпраці.

9.4. Університет може співпрацювати з органами державної влади,

органами місцевого самоврядування, освітніми установами, громадськими організаціями, міжнародними організаціями, роботодавцями та іншими партнерами з питань реалізації DEI, недискримінації, гендерної рівності, безбар'єрності, захисту прав людини та соціальної підтримки.

9.5. Взаємодія із зовнішніми суб'єктами здійснюється відповідно до законодавства України, Статуту Університету, договорів, меморандумів та інших документів.

10. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

10.1. Ця Політика набирає чинності з дня введення її в дію наказом ректора Університету після схвалення Вченою радою Університету.

10.2. Політика є обов'язковою для виконання всіма особами, на яких поширюється її дія.

10.3. Зміни та доповнення до цієї Політики розробляються, погоджуються та затверджуються в порядку, визначеному нормативними документами Університету.

10.4. У випадку, коли окремі положення цієї Політики суперечать законодавству України, застосовуються норми законодавства України.

10.5. Питання, не врегульовані цією Політикою, вирішуються відповідно до законодавства України, Статуту Університету та інших внутрішніх нормативних документів Університету.

Розробники:

доцент кафедри соціальної
педагогіки, соціальної роботи
та консультування

доцент кафедри соціальної
педагогіки, соціальної роботи
та консультування

помічник ректора

Алла ВОЙТОВСЬКА

Лілія МОРГАЙ

Тетяна КРАВЧЕНКО

Погоджено:

Голова Первинної профспілкової організації
Уманського національного університету



Маргарита ПАРУБОК

Голова Профспілки працівників,
студентів, аспірантів та докторантів
Уманського національного університету



Леся КАРНАУХ

Голова ради студентського самоврядування
Уманського національного університету



Вікторія ГУРСЬКА